

CUNOAȘTEREA ȘI CULTIVAREA TRADIȚIILOR ȘI OBICEIURILOR DE IARNĂ LA VÂRSTA ȘCOLARĂ MICĂ

Prof. înv. primar ION Maria-Mirela
Școala Gimnazială nr. 3 Mangalia, Constanța

Nici un popor nu poate exista fără comunicare, fără schimb de valori și cultură populară. Valorile fiecărui neam vin din vechime, îl personalizează și îl caracterizează într-un mod cert și firesc.

Pentru a ști cine este, care sunt rădăcinile lui, copilul trebuie să învețe cine au fost strămoșii lui, căpătând astfel sentimentul de apartenență la neam, la patrie.

Lumea în care trăim este pusă sub semnul provocărilor, multe din miturile cu care eram obișnuiți sunt puse sub semnul întrebării. De exemplu, încă din jurul vârstei trei ani, când copilul intră în sistemul de învățământ, i se oferă modele și alternative comportamentale diferite de cele familiale sau comunitare.

Școlarii de azi au acces mult mai ușor la lumea adulților, televiziunea, computerul, smartphon-urile, internetul generând rapid informații. Este lesne de înțeles însă că acest fapt determină globalizarea și competiția în detrimentul tradițiilor și obiceiurilor naționale.

Una dintre caracteristicile importante ale obiceiurilor populare este ambiguitatea lor, pendularea în ceea ce am putea numi serios și ceea ce am putea numi șăgalnic sau misterios.

Caracterului ambiguu al obiceiurilor i se adaugă un alt element important și anume diversitatea limbajelor prin care se realizează. La realizarea unui scenariu contribuie limbajul verbal, non-verbal, muzical, coregrafic. Desigur că și din punct de vedere estetic, diferențele esențiale apar între posibilitățile de expresie a obiceiurilor și cele ale spectacolului.

În planul de învățământ pentru clasa a II-a, la disciplinele Muzică și Mișcare și Dezvoltare Personală, se regăsesc aspecte referitoare la îndrumarea copiilor și educarea sentimentelor de prețuire față de familie, comunitate, tradiții și obiceiuri naționale.

Copiii trebuie îndrumați să-și îndrepte atenția spre bogăția nesecată de valori artistice a neamului românesc pentru a-l putea iubi, a-l aprofunda și a-l răsplăti. Noi cadrele didactice trebuie să-i îndrumăm în acest sens, să trezim în sufletul copiilor sentimente de adâncă dragoste, de admirație și de mândrie față de zona geografică în care s-a născut.

Trebuie menționat faptul că sărbătorile de iarnă au constituit și vor constitui prilej de adâncă trăire sufletească pentru tot poporul român, mai ales pentru oamenii satului, păstrători ai tradițiilor și obiceiurilor străvechi.

Pentru copii, emoțiile devin inerente încă de la sărbătoarea Sfântului Nicolaie (în tradiția românească fiind chiar ocrotitorul copiilor), Moșul cerându-le copiilor cumințenie, ascultare, înțelepciune, destoinicie, pentru a le pune în ghetuțe curate, îngrijite de ei, daruri, ori, nuielușa ce simbolizează pedeapsa pentru fapte neplăcute.

În acest an școlar, ca în fiecare an școlar de altfel, am organizat împreună cu elevii, activități în care am adus în prim plan obiceiuri și tradiții din zona Dobrogei și nu numai. Prima activitate a fost împodobirea bradului, o integrare firească a mai multor discipline de studiu Matematică (numărul globurilor aurii să fie mai mic decât numărul globurilor roșii, pozițiile spațiale), Comunicare în Limba Română (lectura pe roluri a textului "Povestea brăduțului" de P. Stoicescu), Muzică Și Mișcare (interpretarea cântecului "Brăduțul" cu acompaniament) și Arte vizuale /Abilități practice (confeccionarea de ornamente și împodobirea bradului).

Dansurile populare, reprezintă un mijloc complex de educare a copiilor în spiritul dragostei față comorile populare, de valorile artistice ale poporului și de aceea, următoarea activitate a fost serbarea ”Iată, vine Moș Crăciun!” în care copiii au citit poezii despre iarnă și sărbătoarea Nașterii lui Iisus Cristos, au cântat colinde și au dansat ”Mutul” un obicei specific Dobrogei.

Mutul este un personaj mascat al cărui gesturi și-au pierdut rosturile magice în negura timpului, gazdele receptându-le pe cele satirice.

Un elev din clasă a descoperit în lada de zestre a bunicii din Adamelisi o mască făcută din postav, cu sprâncene din fire de lână, nasul din ardei iute –”ciușcă”, dinții din boabe de fasole, ținuta fiind completat cu o bluză și o o fustă din pânză colorată, lungă până în tălpi iar la brâu a fost încins cu o sabie cu care apără Junii (ceilalți băieți), deoarece între cetele care colindă sunt rivalități provocate de fete. De asemenea, el a fost investit cu strângerea darurilor oferite de gospodăria caselor colindate (părinții au oferit mere și colaci).

Trebuie evidențiat rolul major al acestor activități în păstrarea și cultivarea obiceiurilor și tradițiilor naționale și de ce nu, locale. La început, copiii au fost reticenți în ceea ce privește acest obicei, și nu pentru că implica un personaj mascat ci pentru că nu auziseră niciodată de el. La final, copiii cât și părinții au fost foarte entuziasmați, fiind o surpriză plăcută și în cadrul spectacolului oferit de școala noastră.

Nu trebuie uitat rolul major al părinților în astfel de activități, ”scotocirea” prin lăzile de zestre din podurile bunicilor scoțând la iveală lucruri date uitării, pe care elevii nu ar fi avut prilejul să le cunoască.

Aceaste activități nu au fost simple manifestări artistice ci un minunat buchet în care interculturalitatea (alături de români s-au regăsit diferite etnii -turci, tătari, lipoveni) s-a împletit cu tradiția, cu bucuria și emoția sărbătorilor.

BIBLIOGRAFIE:

- „Educația pentru gândirea creatoare”-Editura Alfa, Piatra Neamț, 2003
- Artur Gorovei „Literatura populară”-Editura Minerva, București, 1985
- Virginia Bârleanu-„Culegere de folclor”-Editura Gee, Botoșani, 2001
- „Valori și tradiții românești”-Editura Pim, Iași, 2006
- Maria Magiru- Studiu etnografic volumul I „Românii Autohtoni”, Muzeul de Artă Populară Constanța, 2003